

Сенс життя не зміряти літами (Василь Червоній і Острожчина)

Пам'яті Василя Червонія присвячується... Під такою назвою в Народному домі міста Острога (проспект Незалежності, 2) діє фотовиставка, яку підготував заступник Острозької міської організації УНП Володимир Криницький. Тут можна побачити цікаві світлини, які засвідчують перебування В. Червонія в Стриганах Славутського району Хмельницької області (на могилах повстанців), в Дермані (біля могили Л. Ступницького), на Гурбах, на Козацьких могилах, в місті Острозі, де він був учасником різних мітингів, акцій протесту, заходів по вшануванню пам'яті українських патріотів, борців за волю України. Окремим блоком виділено світлини зустрічей Василя Михайловича з острожанами в Народному домі, його приїзд на святкування Дня міста, освячення храму преподобного Федора Острозького в Національному університеті «Острозька академія».

Василь Червоній був сином великої Волинської землі (народився 24 серпня 1958 р. у с. Погорілівка (Поліське) Березнівського району Рівненської області) та нащадком козацького краю (батько родом з Кіровоградщини, там же Василь закінчив Грушківську середню школу).

Після закінчення Київського політехнічного інституту працював на Рівненському ВО «Азот» (1981-1991 рр.).

Він усе своє життя не лише переймався долею України. Василь Михайлович жив Україною, національною ідеєю. Його надзвичайна громадянська мужність, принциповість проявлялися ще в ті роки, коли Василь працював на «Азоті». Згодом він був у перших лавах борців за Незалежність України у 1988-1991 роках, одним із засновників Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка та Народного Руху України за перебудову.

Тетяна Піяр згадує: *«Восени 1988 року мене запросили на засідання Товариства української мови, яке відбулося в одній із рівненських квартир. Я відразу звернула увагу на молодого чоловіка, який чітко, переконливо, із знанням справи висловлював думки щодо негайного збору заяв для вступу в організацію, пошиття синьо-жовтих прапорів, відновлення пам'яті героїв-козаків під Берестечком, підняття із забуття національних героїв С. Бандери, Р. Шухевича, Т. Бульби-Боровця, відновлення національних свят. Було порушено питання створення хору, який би поніс до народу колядки, повстанські та стрілецькі пісні. А коли це зв'язався по телефону з Іваном Драчем, була шокована. Я зрозуміла: переді мною не звичайна людина, а борець-революціонер. То був Василь Червоній. Я без вагань стала*

в його ряди, хоча згодом заплатила за це втратою посади (я працювала завучем школи)».

Василь Червоній в списку тих перших, хто стояв біля витоків створення у 1989 році осередку Народного Руху України за перебудову в Рівному. Основним завданням, яке поставили перед собою молоді українці, – боротьба за відродження самостійної держави Україна.

Микола Вельгус у брошурі «Наш Рух: так творилася історія», присвяченій 20-річчю Руху писав: «Унікальність Руху була в тому, що організаторами і виконавцями масових виступів на майданах, парках, на березі річки Устя (часом вдавалося і в Будинку культури) були молоді люди, які про національно-визвольні змагання ОУН-УПА знали з книжок та розповідей.

А політв'язні, учасники УПА, які пройшли комуністичні катівні та табори смерті, приходили на демонстрації, напевно, раділи за молодих патріотів, але виступати не наважувалися. Видно, ще не вірили в силу молодого Руху.

Більшість молодих рухівців були щирими і безкорисливими патріотами і не переслідували більше ніяких цілей, крім однієї, – бачити свою Україну вільною державою, де українці спілкуються рідною мовою, відроджують національну культуру, якими їх нагородив сам Господь».

До роботи по організації Народного Руху за перебудову активно долучалися і члени УГС. Так, письменник Микола Середа, який теж співпрацював з Василем Михайловичем, пише у своїх спогадах: «Моє знайомство з Василем Червонієм відбулося тоді, коли активісти Української Гельсінської Спілки, дисиденти, порушили питання про утворення Всеукраїнської організації Народного Руху за перебудову. Відбулося це знайомство в моїй скромній оселі в селі Мощаниця на Острожчині. Тоді до мене приїхали з Рівного однодумці, щоб поговорити, порадитись про українські справи, про досвід боротьби зі злом, відсталістю, насильством. Це були Василь Червоній, Олекса Новак та Іван Дем'янюк.

Опісля, коли вже моїми гостями та іншими активістами було засновано Рівненську регіональну організацію Народного Руху України за перебудову, ще багато разів мені щастило зустрічатись і спілкуватись з В. Червонієм – як другом, однодумцем, товаришем по духу і боротьбі. Зустрічалися ми на мітингах в Острозі, в Нетішині на АЕС, в Народному домі Острога на зібраннях і конференціях, на інших заходах».

Демократичні зрушення кінця 80-х років ХХ століття дали надію на великі зміни в житті кожного українця. І якщо в когось і були сумніви в тому, що можна звалити велику наддержаву – Радянський Союз, то у Василя Червонія тих вагань давно не було. Постійно зустрічаючись із різними людьми, беручи участь в мітингах, акціях, заходах, наприклад, пов'язаних із підняттям національного прапора та інших в Рівному, на теренах області, він був завжди упевнений і твердо переконаний у здобутті українцями незалежності. Позитивна енергія, яку випромінював справжній УКРАЇНЕЦЬ, КОЗАК Василь Червоній, запалювала маси, вселяла надію на близькі зміни в долі українців.

Із здобуттям Україною Незалежності В. Червоній обирався головою Рівненської крайової організації НРУ (1991-1999 рр.), членом Президії Центрального проводу НРУ (1997-1999 рр.), головою Рівненської обласної організації Української Народної Партії (1999-2008 рр.). Обласною конференцією «Просвіти» від м. Рівне (1990 р.) висунутий кандидатом у депутати Верховної Ради України. Обирався депутатом ВР України чотирьох скликань.

З 4 лютого 2005 року Указом Президента України призначений головою Рівненської облдержадміністрації. Працював на цій посаді до 18 травня 2006 року.

З 2008 року очолював фракцію УНП у Рівненській обласній раді. Обирався кошовим отаманом підрозділу Українського козацтва «Волинська Січ», членом Вищої церковної ради УПЦ Київського Патріархату, старостою Свято-Покровського кафедрального собору (м. Рівне), який збудований під його керівництвом.

Читаючи, спогади, слухаючи розповіді тих, хто мав нагоду спілкуватись з Василем Червонієм, ще і ще раз переконуємося в тому, що він був полум'яним патріотом. Своїми справами і кожним днем свого життя демонстрував силу національного духу, переконаністю у діях, рішучістю у словах, вмів легко організувати однодумців і прихильників, був справжнім лідером у боротьбі за національне відродження України.

І хоча передчасно обірвалося життя великого українського патріота, його ідеї та задуми втілюватимуть ті люди, які є українцями не лише за приналежністю до громадянства України, а українцями свідомими того,

що необхідно далі наполегливо розбудовувати незалежну державу – Україну, за яку жертовно поклато голову не одне покоління героїв-патріотів.

Вшановуючи пам'ять та високо оцінюючи заслуги Василя Червонія у боротьбі і утвердженні Української Незалежності, як на теренах області, так і України, учасники обласних урочистих зборів, присвячених 20-річчю Народного Руху України за перебудову ініціювали звернення до Президента України з проханням присвоїти Василеві Червонію звання «Герой України» (посмертно). Ініціативу про клопотання громадськості підтримали Рівненська районна рада, Костопільська міська рада, учасники Всеукраїнських зборів Руху.

Література

1. Засновники народного Руху України за перебудову на Рівненщині знову зібралися разом // Волинь. – 2009. – 24 липня.
2. Прощальне слово // Волинь. – 2009. – 31 липня.
3. Піяр Т. Завжди пам'ятатиму і пишатимусь // Волинь. – 2009. – 28 серпня.
4. Набочук О. Депутати оцінили заслуги В. Червонія // Волинь. – 2009. – 28 серпня.
5. Нестерчук О. Він умів цінувати людей... // Волинь. – 2009. – 4 вересня.
6. Середа М. Апостол правди і добра // Волинь. – 2009. – 11 вересня.
7. Волинь. – 2009. – 18 вересня.
8. Положення про обласний літературно-краєзнавчий конкурс ім. Василя Червонія «Деся там, далеко на Волині...» // Волинь. – 2009. – 25 вересня.
9. Рівненщина визнала Василя Червонія Героєм України // Волинь. – 2009. – 2 жовтня.
10. Висоцька Н. Нехай пам'ять про Василя Червонія додає сил українським патріотам // Волинь. – 2009. – 16 жовтня.
11. Спогади Бендюка М. (с. Оженин), Козловської Л. (м. Острог), Криницького В. (м. Острог).